

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะโลกร้อน เกิดจาก การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มสูงขึ้น เราจึงเรียกว่า ภาวะโลกร้อน (Global Warming) กิจกรรมของมนุษย์ที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน คือ กิจกรรมที่ทำให้ปริมาณก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกโดยตรง เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิง และการเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกโดยทางอ้อม คือ การตัดไม้ทำลายป่า

ปรากฏการณ์เรือนกระจกเกิดจากที่ชั้นบรรยากาศของโลกกระทำตัวเสมือนกระจกที่ยอมให้รังสีคลื่นสั้นจากดวงอาทิตย์ผ่านทะลุลงมายังผิวพื้นโลกได้ แต่จะดูดกลืนรังสีคลื่นยาวที่โลกคายออกไปไม่ให้หลุดออกนอกบรรยากาศ ทำให้โลกไม่เย็นจัดในเวลากลางคืน บรรยากาศเปรียบเสมือนผ้าห่มผืนใหญ่ที่คลุมโลกไว้ ก๊าซที่ยอมให้รังสีคลื่นสั้นจากดวงอาทิตย์ผ่านทะลุลงมาได้แต่ไม่ยอมให้รังสีคลื่นยาวที่โลกคายออกไปหลุดออกนอกบรรยากาศ เรียกว่า ก๊าซเรือนกระจก^๑

สภาวะโลกร้อนที่เรากำลังเผชิญอยู่สาเหตุที่สำคัญที่เป็นตัวการก็คือพฤติกรรมของมนุษย์ ที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ปริมาณมหาศาลเข้าสู่สภาพแวดล้อมโลก โดยมีการสำรวจพบว่า มนุษย์ทั่วโลกมีพฤติกรรมปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ขึ้นสู่บรรยากาศโลกถึงปีละ ๒๔,๐๐๐ ล้านตัน ประเทศไทยปล่อยก๊าซชนิดนี้ ๑๗๒ ล้านตัน หรือคนละ ๒.๘ ตัน/ปี นับว่าสูงเป็นอันดับต้น ๆ ในกลุ่มประเทศเอเชียอาคเนย์ ซึ่งสาเหตุมาจากโรงงานอุตสาหกรรมและการผลิตกระแสไฟฟ้า ร้อยละ ๔๐ อาคารบ้านเรือน ร้อยละ ๓๑ การขนส่งทางน้ำ ทางบกและทางอากาศ ร้อยละ ๒๒ และเกษตรกรรม ร้อยละ ๔

ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากการเผาไหม้รูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผาไหม้เชื้อเพลิงของยานพาหนะและโรงงานอุตสาหกรรมเป็นสาเหตุสำคัญของการเพิ่มขึ้นก๊าซชนิดนี้ ในขณะที่พื้นที่ป่าโดยรวมของโลกได้ลดลงอันเนื่องมาจากการขยายพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยและการทำปศุสัตว์ มีผลทำให้จำนวนก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ขึ้นสู่บรรยากาศมากขึ้น เพราะต้นไม้มีคุณสมบัติในการตรึงก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไว้ก่อนที่จะลอยขึ้นสู่

^๑ ภาวะโลกร้อน, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/tayton8761/khwam-hmay-khxng-phawa-lok-rxn/phawa-lok-rxn-mi-ki-phapheth> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๘].

บรรยากาศ เมื่อพื้นที่ป่าลดน้อยลงก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จึงลอยขึ้นไปสะสมอยู่ในบรรยากาศได้มากยิ่งขึ้น และทำให้พลังงานความร้อนสะสมบนผิวโลกและในบรรยากาศเพิ่มขึ้น^๒

สถานการณ์หมอกควัน - ไฟป่า ภาคเหนือปี ๒๕๕๗ นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ประชุมการแก้ปัญหาหมอกควันและไฟป่า ยังศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗ มีข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม โดยนายประหยัด อนันต์ประดิษฐ์ รักษาการผู้อำนวยการ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า สถานการณ์หมอกควันใน จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กติดต่อกันในระดับที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงยิ่งขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้ง สถิติจุดความร้อนฮอตสปอตจากดาวเทียม พบว่า ในพื้นที่ป่าจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึง ๑๙ มีนาคม เกิดไฟป่าขึ้นจำนวน ๖๒๔ ครั้ง มีพื้นที่ป่าเสียหาย จำนวน ๕, ๘๓๖.๕๐ ไร่ มีจุดฮอตสปอตสะสมที่ดาวเทียมตรวจพบ จำนวน ๑,๒๖๘ จุด ส่วนอำเภอที่พบว่า มีการเผามากที่สุดคือ อำเภอแม่แจ่ม รองลงมาอำเภอแม่แจ่ม และอำเภอเชียงดาว ส่วนอำเภอที่ไม่พบการเผา คือ อำเภอสารภี และ อำเภอเมือง^๓

จากสถิติและข้อมูลสาเหตุการเกิดไฟป่าในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ไฟที่เกิดขึ้นจะเกิดในเดือนมีนาคมมากที่สุด และยังพบอีกว่าช่วงเวลาที่เกิดไฟป่าสูงสุดนั้นอยู่ระหว่างเวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. สาเหตุการเกิดไฟป่าจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและวัฒนธรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ การใช้ประโยชน์พื้นที่ที่แตกต่างกันย่อมทำให้เกิดสาเหตุของไฟป่าที่แตกต่างกัน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาไฟป่าจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องตระหนักถึงสาเหตุการเกิดไฟป่าด้วยเช่นกันเสมอกับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หากแก้ไขไม่ถูกจุดแล้วยากที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้^๔

ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม พื้นที่ภาคเหนือมักประสบกับปัญหาหมอกควัน ซึ่งมีสาเหตุหลักเกิดจากการเผาในที่เกษตร การเผาวัชพืชริมทาง ไฟป่า และการเผาในชุมชนก่อให้เกิดหมอกควัน ฝุ่นละออง เก้า เขม่าควัน ระบายออกสู่บรรยากาศ ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแอ่งกระทะ สภาพอากาศที่แห้งและนิ่ง ทำให้ฝุ่นละอองแขวนลอยอยู่ในบรรยากาศส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชน บดบังทัศนวิสัย และส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว^๕

จากปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการและเพื่อการสร้างจิตสำนึกให้เกษตรกรจึงได้นำหลักธรรมทาง

^๒ อำไพ เกษมพิทักษ์พงศ์, “พฤติกรรมและความตระหนักในการจัดการหมอกควันในเขตเทศบาลเมืองลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๓ ไทยรัฐออนไลน์, “ ปัญหาหมอกควัน-ไฟป่าเชียงใหม่รุนแรง ”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.thairath.co.th/content/411507> [๒๒ มีนาคม ๒๕๕๗].

^๔ อธิราช เจริญรัตน์, ผลกระทบของไฟป่าต่อป่าไม้และสิ่งแวดล้อม, (ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนาวิทยา, ๒๕๕๖), หน้า ๓, (อิตสำเนา).

^๕ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “ยุทธศาสตร์/มาตรการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ปี ๒๕๕๘”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.dnp.go.th/forestfire/2558.pdf> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๘].

พระพุทธศาสนาเข้าช่วย ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัส สอนหลักความจริงว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นคนสัตว์หรือสิ่งของ เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม เป็นวัตถุหรือเป็นเรื่องจิตใจ ไม่ว่าชีวิตหรือโลกที่แวดล้อมอยู่ก็ตาม ทั้งหมดล้วนเป็นไปตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย เป็นเรื่องของปัจจัยสัมพันธ์ เรียกว่า กฎธรรมชาติ เรียกในภาษาบาลีว่า “นิยาม” แปลว่า กำหนดอันแน่นอน ทำนองหรือแนวทางที่แน่นอน หรือความเป็นไปอันมีระเบียบแน่นอน^๖ ซึ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะช่วยให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้นและเสริมกระบวนการจัดการในด้านอื่นๆ ให้เหมาะสมและประสบความสำเร็จได้ นั่นคือหลักอริยบทธรรม เป็นหลักธรรมที่ต้องอิงอาศัยกันมี ๔ ประการ^๗

๑) เจริญอริยบทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์)

๒) เจริญอริยบทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์)

๓) เจริญอริยบทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์)

๔) เจริญอริยบทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์)

หลักอริยบทธรรมจะเป็นตัวกระตุ้นให้หน่วยงานและประชาชนในตำบลแม่ทาได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาหมอกควันโดยเฉพาะฉันทะ เป็นตัวกำหนดการอธิบายหลักอริยบท ๔ ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาหมอกควันล้วนสัมพันธ์กันในธรรมทุกข้อของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาหมอกควันให้เข้มแข็งและยั่งยืนได้ เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาหมอกควันคือคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชน ดังนั้นประชาชนในชุมชนจึงเป็นประเด็นสำคัญ และเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางศาสนาด้วย เพื่อจะช่วยลดปัญหาหมอกควันของชุมชนในเขตตำบลแม่ทาได้ เพื่อย่นย้าถ่ายทอดคุณธรรม ทั้ง ๔ ประการนี้ ว่าเป็นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จในการที่จะทำให้ปัญหาหมอกควันลดลงและหมดไปได้

ปัญหาหมอกควันนั้นไม่ได้เกิดเพียงแค่ตำบลแม่ทาเท่านั้นยังเกิดปัญหากับพื้นที่ใกล้เคียงด้วย สาเหตุที่ทำให้เกิดหมอกควันก็เกิดขึ้นจากพื้นที่ใกล้เคียงด้วยเช่นกัน และลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ตำบลแม่ทานั้น ยังเอื้อต่อการปกคลุมของหมอกควันด้วยที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งตำบลแม่ทาเป็นตำบลที่ห่างจากจากตัวอำเภอและจังหวัดค่อนข้างมาก ปัญหาดังกล่าวจึงได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งนอกและทั้งในพื้นที่ค่อนข้างล่าช้าประจำปี ดังนั้นปัญหาดังกล่าวผู้นำและประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงควรหามาตรการและหารื้อรวมกัน เพื่อหาทางออกและแก้ไขปัญหาหมอกควันร่วมกัน

ปี ๒๕๕๘ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์และประชาชนได้ร่วมกันจัดทำแนวป้องกันไฟป่าขึ้น มีการรณรงค์ไม่เผาตอซังข้าว ข้าวโพด และเศษใบไม้ในชุมชนขึ้น เป็นระยะเวลา

^๖ พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๓๙, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมะอินทเรศ, ๒๕๕๗), หน้า ๗๙๖.

^๗ อภิ.ส./ไทย/๓๕/๔๔๔/๓๔๘ - ๓๕๓.

๖๐ วัน ทำให้ปริมาณฝุ่นละอองในอากาศลดลงจากปี ๒๕๕๗ เป็นจำนวนมาก และจากข้อมูลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ทา จำนวนผู้ป่วยเข้ารับการรักษาจากปัญหาฝุ่นละอองในอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ก็ลดลงจากปี ๒๕๕๗ ด้วยเช่นกัน จากปัญหาหมอกควันทำให้ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา ได้รับผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพอนามัยของประชาชนไม่น้อยกว่าส่วนอื่นๆ

ตำบลแม่ทามีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นที่ราบแอ่งกระทะเชิงเขา ล้อมรอบด้วยภูเขา ทั้ง ๔ ด้าน ด้านทิศเหนือ เป็นเขตติดต่อ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮ่อน และตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านทิศตะวันออก เป็นเขตติดต่อตำบลลวงแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ด้านทิศใต้ เป็นเขตติดต่อตำบลทาปลาตึก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และด้านทิศตะวันตก เป็นเขตติดต่อตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มีจำนวนประชากรในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทาจำนวน ๔,๖๖๔ คน และจำนวนหลังคาเรือน ๑,๒๗๕ หลังคาเรือน

จากที่กล่าวอธิบายมาผู้วิจัยเชื่อว่าปัญหาหมอกควันในเขตตำบลแม่ทาและตำบลใกล้เคียงจะหมดไปได้ หากมีการสร้างทัศนคติ สร้างความเข้าใจให้ชาวบ้านใหม่ ที่เข้าใจผิดตามแนวสังคมนิยมละเมิดปัญญาวีถีชีวิตของบรรพบุรุษ ที่ใช้วิถีชีวิตที่ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว ซึ่งในปัจจุบันเข้าใจผิดว่าการทำลายธรรมชาติทำให้ตนได้รับประโยชน์จึงทำลายธรรมชาติ ดังนั้นจำเป็นจะต้องเริ่มให้เข้าใจทั่วกันว่า มนุษย์เกิดมาจากธรรมชาติ ธรรมชาติให้ชีวิต เพื่อให้ลดความเห็นแก่ตัวและใช้วิถีชีวิตอย่างถูกต้องตามวิถีทางธรรมชาติเริ่มต้นการเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง ผู้วิจัยอยาก จะศึกษาการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา ในที่นี้จะศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา ซึ่งชุมชนในเขตตำบลแม่ทาเป็นชุมชนชนบท ประชาชนมีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมแบบล้านนา โดยจะศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมการเผาขยะในครัวเรือน ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมการเผาวัสดุทางการเกษตร และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับหมอกควันมีผลต่อการจัดการหมอกควันของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลแม่ทา

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่อน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอ แม่ฮ่อน จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่อน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒.๔ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการแก้ไขปัญหาการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่อน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลการเปรียบเทียบการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่

๑.๓.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีอะไรบ้าง

๑.๓.๔ ประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดการจัดการหมอกควัน ประกอบด้วย ๑. ด้านสาเหตุ ๒. ด้านผลกระทบ ๓. ด้านหน่วยงานรับผิดชอบ ๔. ด้านองค์ความรู้ และ ๕. ด้านการรณรงค์ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักอิทธิบาทธรรม ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านฉันทะ ๒. ด้านวิริยะ ๓. ด้านจิตตะ ๔. ด้านวิมังสา ของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา และระดับรายได้

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด ๕ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านสาเหตุ ๒. ด้านผลกระทบ ๓. ด้านหน่วยงานรับผิดชอบ ๔. ด้านองค์ความรู้ และ ๕. ด้านการรณรงค์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร / ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๔,๖๖๔ คน

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ จำนวน ๘ รูป/คน ประกอบด้วย

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พื้นที่ในการวิจัยคือ เขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึง เดือน มกราคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่างกันมีการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

๑.๖.๑ การจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการบริหารหมอกควันของประชาชน โดยดำเนินการได้แก่ ด้านสาเหตุของหมอกควัน ด้านผลกระทบจากปัญหาหมอกควัน ด้านหน่วยงานรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควัน และด้านการรณรงค์ในการจัดการหมอกควัน

๑.๖.๒ หมอกควัน หมายถึง กลุ่มควันที่เกิดจากการเผาป่า ฝีมือมนุษย์ และเตาเผาอุตสาหกรรมในชุมชน

๑.๖.๓ ประชาชน หมายถึง บุคคล/ประชากร ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๖.๔ ด้านสาเหตุของหมอกควัน หมายถึง สาเหตุจากธรรมชาติ ฝีมือมนุษย์ การเผาขยะในชุมชน การเผาเศษวัสดุในชุมชน และการเผาจากเตาเผาอุตสาหกรรมในชุมชน

๑.๖.๕ ด้านผลกระทบจากปัญหาหมอกควัน หมายถึง ผลกระทบต่อการขับขี่ยวดยานพาหนะ เกิดโรคภูมิแพ้ เกิดความเสียหายต่อการท่องเที่ยว เกิดปัญหาทางสุขภาพ และผลเสียต่อผลผลิตทางการเกษตร

๑.๖.๖ ด้านหน่วยงานรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาหมอกควัน หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาหมอกควัน การเฝ้าระวังล่าตระเวน บทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน มาตรการและกฎหมายการจัดการ และการส่งเสริมความรู้การนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้

๑.๖.๗ ด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควัน หมายถึง การทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา มีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหา ทราบถึงกฎหมายข้อบังคับความผิดในการเผาป่า ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชน และเสริมสร้างความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง

๑.๖.๘ ด้านการรณรงค์ในการจัดการหมอกควัน หมายถึง มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาหมอกควัน ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาหมอกควัน การจัดฝึกอบรมในการจัดกิจกรรมเพื่อลดการเผา ในชุมชน ทุกภาคส่วน มีการเฝ้าระวังและลาดตระเวน ในพื้นที่เสี่ยง

และมีการจัดประกวดมอบรางวัลแก่ชุมชนที่มีการทำกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน

๑.๖.๙ หลักอิทธิบาทธรรม หมายถึง หลักอิทธิบาท ๔ คือ หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๖.๑๐ ฉันทะ คือ ความพึงพอใจในบทบาทหน้าที่และเกียรติยศศักดิ์ศรีของตนเอง

๑.๖.๑๑ วิริยะ คือ ความเพียร พยายามในการปฏิบัติตามคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับของเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ในการป้องกันดูแลปัญหาหมอกควัน

๑.๖.๑๒ จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาหมอกควันตามคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับของเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ในการป้องกันดูแลปัญหาหมอกควัน

๑.๖.๑๓ วิมังสา หมายถึง การไตร่ตรองพิจารณาวิธีการแก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชนด้านต่างๆ อย่างละเอียด รอบคอบ รวมถึง พิจารณาตามคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับของเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ในการป้องกันดูแลปัญหาหมอกควัน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคลในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๗.๔ ทำให้ทราบแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมแก้ไขปัญหาหมอกควันต่อไป

๑.๗.๕ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยจะนำไปสู่การจัดการหมอกควันให้มีประสิทธิภาพต่อไป